

До разової спеціалізованої вченої ради PhD 16674
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка
46000, м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса, 2

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата філологічних наук, доцента,
доцента кафедри журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Йордан Ганни Мирославівни
на дисертацію **Бондарчук Анжеліки Олександрівни**
**«Соціальна проблематика територіальних громад в онлайн-
медіа Івано-Франківщини»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 06 Журналістика за спеціальністю 061 Журналістика

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із галузевими науковими програмами. Дослідження соціальної проблематики територіальних громад в онлайн-медіа Івано-Франківщини в умовах сучасних криз має високий ступінь актуальності, що зумовлено комплексом суспільно-політичних, технологічних та соціокультурних чинників. Трансформаційні процеси, викликані реформою децентралізації, докорінно змінили структуру управління в Україні, суттєво посиливши роль і відповідальність територіальних громад як базових суб'єктів місцевого самоврядування. У цих нових реаліях критично важливого значення набуває налагодження ефективних каналів комунікації, здатних забезпечити прозорість діяльності влади та залучити населення до активного суспільного життя. Особливої наукової значущості ця проблематика набуває в умовах тривалої суспільної невизначеності, спричиненої пандемією COVID-19 та повномасштабним вторгненням РФ в Україну. Ці кризи поставили перед локальним медіапростором виклик оперативного та якісного висвітлення гострих соціальних питань, зокрема охорони здоров'я, соціального захисту, підтримки внутрішньо переміщених осіб та ветеранів.

У руслі таких наукових зацікавлень виконано дисертаційне дослідження Бондарчук Анжеліки Олександрівни, присвячене соціальній проблематиці територіальних громад в онлайн-медіа Івано-Франківщини. У роботі

комплексно розглянуто особливості функціонування медіапростору територіальних громад, механізми висвітлення актуальних соціальних проблем онлайн-медіа в умовах криз та специфіку їх рецензії аудиторією.

Актуальність дисертації зумовлена недостатньою розробленістю проблеми комплексного аналізу функціонування локальних онлайн-медіа як інтегрованих комунікаційних платформ та особливостей репрезентації соціальної проблематики територіальних громад в умовах суспільних криз і невизначеності. У зв'язку із цим, дисертаційна праця Анжеліки Бондарчук є актуальною, науково обґрунтованою, вагомою, оскільки поглиблює засади журналістичнознавства, соціальних комунікацій та локальних медіадосліджень, пропонуючи нові підходи до класифікації соціальної проблематики в умовах невизначеності.

Тема дисертації корелює з науковою проблематикою кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка «Регіональні медіа у контексті викликів часу» (номер державний реєстрації 0123U101024).

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість. Наукова новизна дисертаційної роботи Бондарчук Анжеліки Олександрівни полягає у тому, що в ній уперше здійснено класифікацію соціальної проблематики територіальних громад Івано-Франківщини в умовах невизначеності. Авторка дисертації дослідила особливості функціонування медіапростору територіальних громад Івано-Франківщини, механізми висвітлення соціальної проблематики в онлайн-медіа в період пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення, а також запропонувала типологію аудиторії і здійснила комплексний аналіз рецензії цього контенту мешканцями регіону. Важливим є визначення специфіки сприйняття різних форматів і жанрів медіаконтенту аудиторією територіальних громад.

Аналіз дисертаційного дослідження А. Бондарчук дає підстави стверджувати, що робота містить вагомий науковий результат, який відзначається новизною та має істотну теоретичну цінність. Усі сформульовані авторкою

положення є належним чином аргументованими, а підсумкові висновки повністю підтверджують результати проведеного дослідження.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів органами місцевого самоврядування територіальних громад Івано-Франківської області, редакційними колективами локальних онлайн-медіа та регіональними інформаційними платформами громад. Також у подальших наукових розвідках, присвячених проблемам практичному аналізу локального медіадискурсу, оптимізації комунікаційних стратегій органів місцевого самоврядування та вдосконаленню моделей взаємодії регіональних онлайн-медіа з аудиторією в умовах суспільних криз. Впровадження напрацювань дозволить оптимізувати комунікаційні стратегії всередині громад, ефективніше актуалізувати гострі соціальні питання та підвищити якість взаємодії з цільовою аудиторією.

Теоретичні положення та фактичний матеріал можуть бути використані під час викладання курсів, пов'язаних із медіакомунікаціями, журналістикою, соціальними комунікаціями та регіональними медіа. Крім того, розроблені авторські підходи, класифікації та типології можуть слугувати матеріалом для навчально-методичних розробок, підручників і посібників.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Мета й завдання дослідження зумовили відповідну структуру роботи, яка вирізняється чіткістю і складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури, списку джерел фактичного матеріалу та додатків. Загальний обсяг дисертації складає 432 сторінку, з яких 173 сторінок основного тексту.

У вступі обґрунтовано вибір теми дисертації та її актуальність, визначено об'єкт дослідження, сформульовано мету й основні завдання, подано відомості про джерела матеріалу та апробацію роботи, указано методи дослідження, окреслено новизну, теоретичну та практичну цінність дисертації.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади вивчення соціальної проблематики в онлайн-медіа Івано-Франківщини» авторка здійснює ґрунтовний аналіз наукових підходів до вивчення життєдіяльності територіальних громад та теоретичного осмислення їх соціальних викликів. Дослідниця систематизує погляди науковців на природу інформаційного простору регіону, фокусуючись на формуванні та структуруванні джерельного комплексу дослідження в контексті локальних цифрових платформ.

У межах розділу проаналізовано специфіку створення та функціонування соціального медіаконтенту, окреслено його змістове розмаїття та особливості побудови комунікації в умовах тривалої суспільної невизначеності. Авторка переконливо доводить, що соціальна проблематика в медіа не функціонує ізольовано, а є відображенням трансформаційних процесів і вимагає чіткого методологічного інструментарію для її дослідження.

Окрему увагу авторка приділяє соціальному медіаконтенту як специфічному об'єктові наукового аналізу в умовах суспільної невизначеності, визначаючи його тематичні, структурні та комунікаційні особливості, що в сукупності формує належне теоретико-методологічне підґрунтя для подальшого вивчення локального інформаційного простору Прикарпаття. Дослідниця слушно визначає низку аспектів і проблем у висвітленні викликів територіальних громад та створює підстави для їх подальшого практичного опрацювання.

У другому розділі «Висвітлення соціальної проблематики територіальних громад в онлайн-медіа Івано-Франківщини» представлено комплексне дослідження структурних та змістових вимірів контенту локальних цифрових ресурсів. У межах цього аналізу авторка роботи послідовно виокремлює та ґрунтовно описує тематичний спектр матеріалів, пов'язаних із життєдіяльністю та викликами громад Прикарпаття, простежуючи особливості їхнього функціонування у структурі медіапростору. Значну увагу з-поміж емпіричних даних дисертантка зосереджує на жанровій палітрі публікацій, доцільно наголошуючи на їхній ролі у процесі конкретизації, деталізації та всебічного висвітлення соціальних питань.

У роботі переконливо аргументовано, що жанрові форми в онлайн-медіа виступають ключовими вузлами змісту та маркерами суспільних настроїв, виконуючи не лише традиційну інформаційну функцію, а й набуваючи важливого аналітичного та емоційно-сміслового навантаження. Анжеліка Бондарчук акцентує й на оперативності та релевантності публікацій, які вживають локальні медіа, та їхній ролі у створенні об'єктивної картини життєдіяльності регіону.

Окрему увагу в дослідженні приділено аналізу форматних домінант контенту, з'ясовуючи їхню роль у формуванні інформаційного тла та відтворенні реалій життя територіальних громад в умовах суспільної невизначеності. Вагоме місце у структурі розділу посідає також характеристика специфіки подачі медіатекстів, зокрема особливостей мультимедійного наповнення, візуальних компонентів та інших форматних рішень, що забезпечують ефективну взаємодію з користувачами.

Загалом зміст другого розділу переконливо засвідчує, що саме тематичні, жанрові та форматні характеристики виступають ключовими чинниками формування цілісної системи висвітлення життєдіяльності Івано-Франківщини та підтверджують думку про складну структуру та динамізм сучасного локального медіадискурсу.

У третьому розділі «Соціальна проблематика онлайн-медіа у фокусі сприйняття мешканців громад» розглянуто особливості рецензії медіаконтенту аудиторією та її значення для формування суспільної думки в регіоні. Авторка досліджує специфіку взаємодії користувачів із цифровими ресурсами, визначаючи їхню роль у посиленні комунікаційного впливу на громаду. Особливу увагу приділено класифікації аудиторії громад, можливостям різних моделей медіакомунікації, а також функціям електронних платформ у вираженні суспільних настроїв та інтересів населення.

Важливо, що в розділі визначено особливості сприйняття та інтерпретації соціальної проблематики різними типами споживачів інформації, які забезпечують динаміку зворотного зв'язку та формують інтонаційно-сміслову структуру локального медіапростору. Авторка

підкреслює, що рецесія контенту відіграє ключову роль у процесі соціокультурної взаємодії всередині громад, а також окреслює практичні шляхи оптимізації діяльності онлайн-медіа при висвітленні соціальних проблем. Аналіз комунікативних моделей та аудиторних сегментів дозволив дослідниці виявити особливості медіаспоживання мешканців Івано-Франківщини, зокрема їхнє тяжіння до отримання якісної, оперативної та соціально значущої інформації в умовах кризи.

Загальні висновки дисертації є логічним завершенням проведеного аналізу, вирізняються чіткістю узагальнень, логічною послідовністю, обґрунтованістю та взаємозв'язком із основними положеннями, викладеними в розділах дисертації.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових публікаціях. Основні результати дослідження викладено у 17 публікаціях, серед яких 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б» (1 – у співавторстві), 2 статті у зарубіжних наукових фахових виданнях категорії «А» у співавторстві (Scopus та Web of Science), 1 розділ колективної монографії у співавторстві та 11 працях апробаційного характеру, що опубліковані у збірниках матеріалів всеукраїнських (8) та міжнародних (5) конференцій. Усі вони відповідають тематиці дослідження та його меті.

Оцінка рівня виконання наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Робота характеризується композиційною цілісністю, а виклад матеріалу – послідовністю та науковою точністю, вирізняється широкою репрезентативною джерельною базою. Аналіз емпіричного матеріалу є ґрунтовним, а сформульовані висновки – аргументованими й переконливими. Загалом рецензована праця демонструє належний рівень опрацювання порушеної проблематики її авторкою і засвідчує високий рівень професійної її компетентності, уміння опрацьовувати наукові джерела, соціологічні дані та здатність здійснювати самостійні наукові узагальнення.

Дисертантка виявила високу наукову культуру, застосувавши комплекс доцільних і результативних методів дослідження, що дозволяють декодувати

підкреслює, що рецесія контенту відіграє ключову роль у процесі соціокультурної взаємодії всередині громад, а також окреслює практичні шляхи оптимізації діяльності онлайн-медіа при висвітленні соціальних проблем. Аналіз комунікативних моделей та аудиторних сегментів дозволив дослідниці виявити особливості медіаспоживання мешканців Івано-Франківщини, зокрема їхнє тяжіння до отримання якісної, оперативної та соціально значущої інформації в умовах кризи.

Загальні висновки дисертації є логічним завершенням проведеного аналізу, вирізняються чіткістю узагальнень, логічною послідовністю, обґрунтованістю та взаємозв'язком із основними положеннями, викладеними в розділах дисертації.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових публікаціях. Основні результати дослідження викладено у 17 публікаціях, серед яких 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії «Б» (1 – у співавторстві), 2 статті у зарубіжних наукових фахових виданнях категорії «А» у співавторстві (Scopus та Web of Science), 1 розділ колективної монографії у співавторстві та 11 працях апробаційного характеру, що опубліковані у збірниках матеріалів всеукраїнських (8) та міжнародних (5) конференцій. Усі вони відповідають тематиці дослідження та його меті.

Оцінка рівня виконання наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Робота характеризується композиційною цілісністю, а виклад матеріалу – послідовністю та науковою точністю, вирізняється широкою репрезентативною джерельною базою. Аналіз емпіричного матеріалу є ґрунтовним, а сформульовані висновки – аргументованими й переконливими. Загалом рецензована праця демонструє належний рівень опрацювання порушеної проблематики її авторкою і засвідчує високий рівень професійної її компетентності, уміння опрацьовувати наукові джерела, соціологічні дані та здатність здійснювати самостійні наукові узагальнення.

Дисертантка виявила високу наукову культуру, застосувавши комплекс доцільних і результативних методів дослідження, що дозволяють декодувати

факти функціонування медіатекстів у їхній комунікативній та соціокультурній доцільності. Використання методів контент-аналізу, моніторингу та соціологічного опитування дало змогу авторці не просто інвентаризувати інформаційні платформи та жанрово-форматні особливості контенту, а розкрити їхню роль у моделюванні рецепції соціальної проблематики мешканцями громад Прикарпаття. Обрані здобувачкою методи дослідження відповідають стратегії розкриття теми дисертації, а результати свідчать про коректність використання методологічного апарату.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Під час рецензування дисертаційної роботи не встановлено порушень принципів академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація чи фальсифікація даних, а також текстові запозичення без належного посилання). Робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, усі ідеї та наукові положення, викладені в роботі, сформульовані автором особисто та отримані ним у процесі власного наукового опрацювання.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи дисертацію, необхідно відзначити, що вона містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації під час захисту:

1. Попри високу практичну цінність здійсненої класифікації контенту, вважаємо, що роботу збагатило б розширення тематичного спектру дослідження шляхом включення до аналізу таких напрямів, як цифровізація муніципальних послуг, ментальне здоров'я та реабілітація, реінтеграція ветеранів, а також діяльність волонтерських ініціатив. Такий підхід дозволить забезпечити більш комплексне висвітлення особливостей регіонального медіадискурсу..

2. У методологічному обґрунтуванні процедури відбору матеріалів для контент-аналізу зазначено, що із загального масиву (6556 публікацій) для поглибленого аналізу було відібрано 1924 матеріали. Хотілося б уточнити конкретні критерії та принципи цієї репрезентативної вибірки (за часовими інтервалами, тематичними тегами чи специфікою видань).

3. У тексті роботи доцільніше було б відобразити зв'язок між виокремленими типами аудиторії з їхніми конкретними інформаційними потребами та відповідними форматами контенту.

Висловлені деякі зауваження, міркування та пропозиції переважно мають дискусійний або є рекомендаціями, жодним чином не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження, виконаного Анжелікою Бондарчук.

Загальний висновок. Аналіз дисертації Бондарчук Анжеліки Олександрівни на тему «Висвітлення соціальної проблематики територіальних громад в онлайн-медіа Івано-Франківщини» та опублікованих за результатами дисертаційного дослідження наукових праць дає підстави для висновку, що дисертація є актуальною, новаторською, оригінальною й завершеною науковою працею, містить наукову новизну, має теоретичне і практичне значення. Робота виконана на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістика, відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а Бондарчук Анжеліка, авторка дослідження, заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 061 Журналістика.

Рецензент –

кандидат технічних наук, доцент,

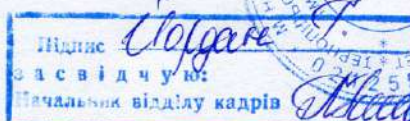
доцент кафедри журналістики

Тернопільського національного педагогічного

університету імені Володимира Гнатюка

Ганна ЙОРДАН

М. Панаєв